

Skremt bort fra hormonbruk

Etter at det i 2002 ble konkludert med en høy risiko for brystkreft ved bruk av hormonpreparater som østrogen, kuttet norske kvinner i overgangsalderen dramatisk ned på bruken.

Tekst Elisabeth Øvreberg, Det helsefaglige fakultet, UiT
Illustrasjonsfoto Colourbox

I sin doktorgrad har stipendiat Marit Waaseth ved Institutt for farmasi ved Det helsevitenskapelige fakultet, Universitetet i Tromsø (UiT) studert hormonbruken hos kvinner i perioden 1996, 2002 og 2005. Waaseth har registrert at det var en økning av hormonbruk helt frem til 2002 da

DOKTORGRAD OM HORMONBRUK: Stipendiat Marit Waaseth har i sin doktorgrad studert hormonbruken hos kvinner i perioden 1996, 2002 og 2005. Foto: privat.

internasjonale studier viste at bruk av østrogen kunne føre til hjerte- og karsykdommer og økt risiko for brystkreft.

Overrasket

– Som forventet fant vi en kraftig nedgang av hormonbehandling i 2005. Det som overrasket, var at varigheten av bruk økte fra 2002 til 2005. En nærmere granskning viste at i 2005 var forbruket høyest i den eldste aldergruppen, mens de yngre damene i mindre grad startet med hormoner, forteller Waaseth.

Tall fra Reseptregisteret tyder på at dette har jevnet seg ut siden 2005.

Informasjonen fra spørreskjema ble bekreftet av blodprøver som viste at kvinnene som sa de brukte hormon-tabletter hadde samme østrogennivå som fertile kvinner. Tallene hun baserer seg på er hentet fra studien Kvinner og Kreft som er landsdekkende og har 170 000 kvinner i sitt register. Waaseth valgte å se på hormonbruken til et utvalg nordnorske kvinner. Informasjonen er blant annet basert på spørreskjema, og hun kombinerte

svarene med opplysninger som alder, utdanning, brystkreft i nær familie med mer.

– I 1996 og 2002 var det høyt utdannede kvinner og tidligere p-pillebrukere som brukte hormoner i overgangsalderen, men denne sammenhengen var utvisket i 2005. Vi ser også at kvinnene har endret bruken av hormoner ved å ta lavere doser, noe som igjen fører til at preparater med høy dose er i ferd med å forsvinne fra markedet, forteller Waaseth.

I og med at norske kvinner i overgangsalderen har nedjustert sitt inntak av hormontilskudd, er forskerne nysgjerrige på hva kvinner bruker istedenfor.

– Kvinner og Kreft har sendt ut et nytt spørreskjema som blant annet spør om hva kvinnene bruker nå, det blir spennende å få inn svarene på dette, påpeker stipendiaten.

Østrogen og kreftgåten

Marit Waaseth har i sin doktorgrad også sett på sammenhengen mellom kvinnelige kjønnshormoner og hvilke gener som er «aktive». Dette

FRYKTER BRYSTKREFT:

Færre norske kvinner tar hormonpreparater etter at det ble kjent at de kan gi kreft. Norske kvinner var i verdenstoppen i hormonbruk, og hadde en salgstopp i 2001. Forekomsten er nå tilbake på 90-tallsnivå.

kan på sikt bidra til kunnskap om sammenhengen mellom disse hormonene og utvikling av kreft.

– Man vet ikke i dag hvordan hormonene forårsaker kreft. Dette har blitt forsket mye på i laboratorier, men lite i populasjonsstudier. I min forskning fant jeg en gruppe gener som viste ulik aktivitet avhengig av om man brukte hormoner eller ikke. De samme genene var også forskjellig uttrykt mellom kvinnene med lavest og høyest naturlig østrogennivå i blodet.

Waaseth forteller at de som tidlig blir fruktbare, og som sent kommer i overgangsalderen, har høyere risiko for å få brystkreft enn de som har en kortere periode med østrogenproduksjon.

– Ved overgangsalderen går østrogenproduksjonen kraftig ned, og dette fører til ubehag og hetetokter. Bruk av østrogen gir en dempende effekt, men forlenger altså kroppens østrogenperiode - med de ulemper det fører med seg, avslutter Waaseth.